

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η μεθοδολογία που προτείνεται είναι βασισμένη στην πεποίθηση ότι η γλώσσα είναι μέσο επικοινωνίας μεταξύ ανθρώπων προερχόμενων από διαφορετικούς πολιτισμούς και υιοθετεί την αρχή της δημοκρατικής και ανθρωπιστικής εκπαίδευσης. Όλα τα παιδιά αναμένονται να επιτύχουν μέσα από συχνή ανακύκλωση της γλώσσας και μέσω των επαναλαμβανόμενων ευκαιριών που τους δίνονται για μάθηση. Η εκμάθηση της ξένης γλώσσας πραγματοποιείται με τρόπο ευχάριστο, ενώ εξασφαλίζονται ευκαιρίες για όλα τα παιδιά, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορετικές μαθησιακές ανάγκες.

Πιο κάτω παρατίθενται οι βασικοί άξονες της μεθοδολογίας που προτείνεται και βασικές τεχνικές μέσω των οποίων μπορεί να εφαρμοστεί η μεθοδολογία.

A. Βασικοί άξονες της μεθοδολογίας

Επικοινωνιακή εκμάθηση και διδασκαλία της γλώσσας

Υιοθετείται η αρχή ότι πρωταρχικός στόχος στη διδασκαλία της γλώσσας είναι να καταστούν ικανοί οι μαθητές να επικοινωνούν σε μια ποικιλία καταστάσεων, χρησιμοποιώντας τις ικανότητές τους στην ξένη γλώσσα. Δίνεται έμφαση στην επικοινωνία μέσω της ανάπτυξης και των τεσσάρων γλωσσικών δεξιοτήτων. Ενώ στα πρώτα στάδια δίνεται περισσότερη έμφαση στις προφορικές/ακουστικές δεξιότητες, σταδιακά αναπτύσσονται και ενσωματώνονται και οι τέσσερις γλωσσικές δεξιότητες μέσα σε ένα διαρθρωμένο πλαίσιο.

Ατομικά χαρακτηριστικά μαθητών

Η διδασκαλία πρέπει να αναγνωρίζει τις διαφορετικές ανάγκες των μαθητών που προκύπτουν από τα ειδικά χαρακτηριστικά των παιδιών. Για αυτό το λόγο, δεν υιοθετείται μόνο μια προσέγγιση στην οποία αναμένονται να ανταποκριθούν όλα τα παιδιά αλλά η διδασκαλία ευαισθητοποιείται κάθε φορά στις συγκεκριμένες ανάγκες των μαθητών.

Διαπολιτισμική Αντίληψη

Η καλλιέργεια της διαπολιτισμικής αντίληψης, της δεκτικότητας και του σεβασμού απέναντι σε άλλους λαούς και πολιτισμούς είναι ένα από τα κυριότερα οφέλη της εκμάθησης μιας ξένης γλώσσας από την πρώιμη ηλικία. Συνεπώς, όλες οι ευκαιρίες που δίνονται στους μαθητές πρέπει να αξιοποιούνται κατάλληλα ούτως ώστε τα παιδιά να έρχονται σε επαφή με άλλους πολιτισμούς (έθιμα, παραδόσεις, τέχνες, τρόπο σκέψης και επικοινωνίας).

Δια βίου μάθηση

Οι δεξιότητες που βοηθούν τα παιδιά να μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν είναι αναγκαίες για κάθε σύγχρονο πολίτη. Η μεθοδολογία που προτείνεται επικεντρώνεται στο να μαθαίνουν οι μαθητές πώς να μαθαίνουν. Προωθεί ενεργά την ανάπτυξη της αυτονομίας των παιδιών και στοχεύει στο να αναπτύξουν κατάλληλες μαθησιακές δεξιότητες σε όλα τα επίπεδα. Οι δεξιότητες αυτές μπορεί να είναι πολύ απλές, όπως για παράδειγμα η ερμηνεία παραγλωσσικών και εξωγλωσσικών στοιχείων ή το να γνωρίζει ο μαθητής πώς να ζητήσει βοήθεια από κάποιον με περισσότερες γνώσεις. Υπάρχουν επίσης και πιο δύσκολες δεξιότητες όπως το να μπορεί να εξηγήσει κάτι παραφραστικά ή να αξιολογήσει κριτικά τα προσωπικά του μαθησιακά αποτελέσματα θέτοντας στόχους για το μέλλον.

Τα Αγγλικά ως ευρύτερο μέρος της Σχολικής Ζωής

- Διαθεματικότητα

Η ξένη γλώσσα δεν είναι μια οντότητα ξεχωριστή από τα άλλα μαθήματα. Αντιθέτως, πρέπει να είναι μέρος της σχολικής ζωής των παιδιών και να ασχολείται με τα ενδιαφέροντα των παιδιών. Στη θεματολογία με την οποία ασχολούνται τα παιδιά στην εκμάθηση ξένης γλώσσας μπορούν να εμπίπτουν πολλά θέματα από άλλα γνωστικά αντικείμενα όπως τη μουσική, τη τέχνη, τα μαθηματικά, την Αγωγή Ζωής κτλ. Με τον ίδιο τρόπο τα Αγγλικά μπορούν να αποτελέσουν μέρος άλλων μαθημάτων είτε με τη μορφή διαθεματικών project είτε με δραστηριότητες στα πλαίσια των άλλων μαθημάτων όπως για παράδειγμα η χρήση ιστοεξερεύνησης με αγγλόφωνες πηγές σε άλλο γνωστικό αντικείμενο ή η εικονογράφηση ενός αγγλικού παραμυθιού στο μάθημα της τέχνης, η αφήγηση μιας Αγγλικής ιστορίας στα πλαίσια της Αγωγής Ζωής, κτλ.

- Content and Language Integrated Learning (CLIL) – Συνδυασμένη εκμάθηση γλώσσας και περιεχομένου

Η προσέγγιση CLIL είναι διδασκαλία διπλής εστίασης και αναφέρεται στη διδασκαλία γνωστικών αντικειμένων μέσω μιας ξένης γλώσσας. Τα μαθήματα που γίνονται μέσω της προσέγγισης CLIL έχουν διπλούς στόχους: τους στόχους που συνδέονται με την ανάπτυξη δεξιοτήτων και γνώσεων στο συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο και τους στόχους που σχετίζονται με την ανάπτυξη της ικανότητας στην ξένη γλώσσα. Η εφαρμογή της προσέγγισης CLIL είναι διαδεδομένη στην Ευρώπη (π.χ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2005; 2008; 2011; 2012) και προωθείται σε όλα τα έγγραφα πολιτικής της Ε.Ε που αφορούν στην εκμάθηση γλωσσών και των ικανοτήτων στις ξένες γλώσσες.

Η προσέγγιση CLIL προτείνεται ως μια από τις προσεγγίσεις και μεθοδολογίες που μπορούν να εφαρμοστούν με σκοπό να επιτευχθούν οι στόχοι του νέου αναλυτικού προγράμματος. Η επιτυχία της προσέγγισης απαιτεί συστηματική εφαρμογή και εδώ είναι που διαφέρει από την Διαθεματικότητα που αναφέρεται πιο πάνω. Ένα μοντέλο CLIL για να είναι αποτελεσματικό χρειάζεται συστηματική εφαρμογή. Η φιλοσοφία που υιοθετείται υποστηρίζει ένα μοντέλο στο οποίο δίνεται πρωτίστως έμφαση στους στόχους που αφορούν το γνωστικό αντικείμενο αλλά μέσω των οποίων προωθούνται και στόχοι για την ανάπτυξη της ξένης γλώσσας.

Η εφαρμογή της προσέγγισης γίνεται με επιλογή ενός συγκεκριμένου σχολικού μαθήματος στο οποίο εφαρμόζεται η προσέγγιση CLIL για όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους. Δεν είναι αναγκαίο η προσέγγιση να εφαρμόζεται στο ίδιο μάθημα κάθε χρόνο. Μπορεί π.χ. ένα σχολείο/τμήμα να εφαρμόζει CLIL στη Φυσική Αγωγή τον ένα χρόνο, ενώ την επομένη σχολική χρονιά να εφαρμόζει CLIL στο Σχεδιασμό και Τεχνολογία. Αυτό που είναι σημαντικό είναι να εφαρμόζεται συστηματικά και με συνέπεια.

- Θετική κουλτούρα/ατμόσφαιρα προς τη ξένη γλώσσα

Είναι αποδεδειγμένο ότι όταν στη σχολική μονάδα υπάρχει θετική ατμόσφαιρα, σεβασμός και στήριξη προς την εκμάθηση της ξένης γλώσσας αυτό έχει θετικές συνέπειες στα μαθησιακά αποτελέσματα.

Είναι λοιπόν σημαντικό τα παιδιά να βιώνουν αυτό το σεβασμό και τη στήριξη προς τις ξένες γλώσσες μέσα στο σχολείο. Παραδείγματα που δείχνουν έμπρακτα αυτή τη θετική διάθεση είναι η παρουσίαση των εργασιών των παιδιών σε πινακίδες στις αίθουσες διδασκαλίας αλλά και σε κοινόχρηστους χώρους του σχολείου, στην ιστοσελίδα και άλλα έντυπα του σχολείου, παρουσιάσεις στη σχολική μονάδα (π.χ. την ώρα της συγκέντρωσης) των επιτευγμάτων των μαθητών π.χ. ένα νέο τραγούδι, ένα θεατρικό, κτλ.

B. Βασικές Τεχνικές

Οι βασικές τεχνικές που προτείνονται είναι προσαρμοσμένες στα χαρακτηριστικά των παιδιών της δημοτικής εκπαίδευσης, προάγουν μια ευχάριστη μαθησιακή ατμόσφαιρα, εμπλέκουν όλα τα παιδιά και προωθούν τη δημιουργική και ουσιαστική χρήση της ξένης γλώσσας.

Παιχνίδια: Τα παιχνίδια αποτελούν αποτελεσματικά εργαλεία για τη διδασκαλία της ξένης γλώσσας και μπορούν να καλύψουν όλες τις ηλικιακές ομάδες των παιδιών της δημοτικής εκπαίδευσης. Βοηθούν τους μαθητές να χρησιμοποιούν την ξένη γλώσσα χωρίς να νιώθουν οποιοδήποτε άγχος ή ανησυχία. Παράλληλα βοηθούν τον εκπαιδευτικό να δημιουργεί επικοινωνιακές καταστάσεις στις οποίες η ξένη γλώσσα είναι χρήσιμη και σημαντική. Άλλα πλεονεκτήματα των παιχνιδιών είναι η αύξηση των κινήτρων και του ενδιαφέροντος που δημιουργούν στους μαθητές καθώς και η δημιουργία ενός αυθεντικού πλαισίου στο οποίο μπορούν να αναπτυχθούν και οι τέσσερις γλωσσικές δεξιότητες – προφορικός λόγος, γραπτός λόγος, κατανόηση γραπτού και κατανόηση προφορικού λόγου.

Τραγούδια και ρυθμικά ποιήματα (rhymes): Τα τραγούδια μπορούν να αξιοποιηθούν από όλες τις ηλικιακές ομάδες της δημοτικής εκπαίδευσης δεδομένου ότι επιλέγονται σωστά και είναι κατάλληλα για την κάθε ηλικιακή ομάδα.

Τα τραγούδια επιτρέπουν στα παιδιά να εξασκηθούν στην προφορά καθώς και στη προσωδία μέσα στο κλίμα ασφάλειας που προσφέρει η ομάδα όταν τα παιδιά τραγουδούν όλα μαζί. Τα τραγούδια είναι επίσης ένας καλός τρόπος να μάθουν τα παιδιά καινούριο λεξιλόγιο καθώς και φράσεις κλειδιά. Μπορούν επίσης να αξιοποιηθούν σε δραστηριότητες για την κατανόηση προφορικού λόγου εφόσον προσφέρουν αυθεντικά γλωσσικά κείμενα στην ξένη γλώσσα ενώ τα παραδοσιακά ρυθμικά ποιήματα και τραγούδια αποτελούν σημαντικά στοιχεία πολιτισμού και μέρος της διαπολιτισμικής καλλιέργειας των μαθητών.

Αφήγηση παραμυθιών: Η αφήγηση παραμυθιών αποτελεί μια πολύ σημαντική δραστηριότητα, ειδικά για τους μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Επιτρέπει την κατανόηση χωρίς να επιβάλλει την παραγωγή λόγου; πράγμα σημαντικό για τα πρώτα στάδια της εκμάθησης ξένης γλώσσας. Η αφήγηση παραμυθιών προσφέρει ευκαιρίες στα παιδιά να έρχονται σε επαφή με την ξένη γλώσσα, να προσέχουν την προσωδία και το ρυθμό της, ενώ συγχρόνως προσλαμβάνουν το κεντρικό νόημα της ιστορίας. Επίσης η αφήγηση παραμυθιού δημιουργεί ευκαιρίες για ουσιαστική, δημιουργική και επικοινωνιακή χρήση της γλώσσας, και δίνει την ευκαιρία να δημιουργηθεί στη τάξη ένα πλούσιο περιβάλλον ξένης γλώσσας το οποίο οι μαθητές απολαμβάνουν. Περαιτέρω, οι μαθητές έρχονται σε επαφή με αυθεντική ξένη γλώσσα μέσω αυθεντικών παιδικών παραμυθιών της διεθνούς λογοτεχνικής παράδοσης, τα

οποία ο εκπαιδευτικός μπορεί να κάνει πιο κατανοητά με τη χρήση εποπτικών μέσων, χρωματίζοντας κατάλληλα τη φωνή του ή χρησιμοποιώντας μίμηση και εκφράσεις προσώπου.

Η δεξιότητα του να παρακολουθούν μια αφήγηση και να κατανοούν το κεντρικό της νόημα, εκπαιδεύει τους μαθητές σε ποικιλία στρατηγικών μάθησης όπως π.χ. την κατανόηση του γενικού νοήματος, χωρίς να βασίζονται στην κατανόηση της κάθε λέξης του κειμένου αλλά με τη βοήθεια του συγκείμενου, εποπτικών αλλά και προσεκτικής παρατήρησης του ομιλητή και γενικά των παραγλωσσικών και εξωγλωσσικών στοιχείων της αφήγησης.

Απλοποιημένες ιστορίες/βιβλία (readers): Τα μεγαλύτερης ηλικίας παιδιά που έχουν αποκτήσει την ικανότητα ανάγνωσης στην ξένη γλώσσα μπορούν να χρησιμοποιήσουν βιβλία με απλοποιημένες ιστορίες (readers). Τα βιβλία αυτά είναι γραμμένα σε απλουστευμένο λόγο και μπορούν να ενισχύσουν την εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας μέσα από την ανάπτυξη λεξιλογίου, δεξιοτήτων κατανόησης γραπτού λόγου και της καλλιέργειας της φιλιαναγνωσίας.

Τα βιβλία αυτά (readers) δίνουν την ευκαιρία στους μαθητές να αναπτύξουν τις δεξιότητες ανάγνωσης και κατανόησης μεγαλύτερης έκτασης κειμένων, μια ευκαιρία που συνήθως δεν προσφέρεται μέσα από διδακτικά εγχειρίδια. Η ανάγνωση εκτεταμένων κειμένων μέσω των απλοποιημένων βιβλίων ενθαρρύνει την αγάπη για το διάβασμα και το βιβλίο γενικότερα, εξοικειώνει τους μαθητές με τρόπους διαχείρισης άγνωστου λεξιλογίου και βοηθά στην προώθηση δεξιοτήτων κατανόησης και στρατηγικών μάθησης για το χειρισμό άγνωστων φράσεων, λέξεων ή περιεχομένου. Τέλος, η εκτεταμένη ανάγνωση έχει θετικά αποτελέσματα στην ανάπτυξη όλων των πτυχών της εκμάθησης μιας ξένης γλώσσας.

Νέες τεχνολογίες Οι νέες τεχνολογίες έχουν πολλά να προσφέρουν όσον αφορά στην εφαρμογή της προτεινόμενης μεθοδολογίας. Πρώτον, η τεχνολογία επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να προσφέρουν εξατομικευμένες μαθησιακές δραστηριότητες και να καλύπτουν τις διαφοροποιημένες ανάγκες των μαθητών τους. Η ποικιλία των μέσων που μπορούν να ενσωματωθούν σε μια δραστηριότητα (ήχος, βίντεο, κείμενο, εικόνα) μπορεί επίσης να βοηθήσει πολύ τους μαθητές.

Δεύτερον, οι νέες τεχνολογίες και πιο συγκεκριμένα το διαδίκτυο, προσφέρουν εύκολη πρόσβαση σε αυθεντικό υλικό και την ευκαιρία για διαπολιτισμικές επαφές και ευαισθητοποίηση στα διάφορα είδη Αγγλικών που υπάρχουν (π.χ. Σκωτία, Καναδάς, Αυστραλία, Ινδία, κτλ.) καθώς και σε ακούσματα και εμπειρίες χρήσης των Αγγλικών από ποικιλία ατόμων που χρησιμοποιούν τα Αγγλικά ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα. Επιπλέον, η χρήση της τεχνολογίας προσφέρει στους μαθητές ευκαιρίες για δημιουργική εργασία κατά την οποία μπορούν να παράγουν εργασία σε διάφορες μορφές, π.χ. παρουσιάσεις σε PowerPoint, αφίσες με τη χρήση Word Art, Clip Art, δημιουργία βίντεο ή παρουσιάσεων σε movie maker κτλ.

Πολύ σημαντική πτυχή της τεχνολογίας είναι η ευκαιρία που προσφέρει στους μαθητές για επικοινωνία. Η ηλεκτρονική επικοινωνία μέσω του διαδικτύου μπορεί να βοηθήσει στο σχεδιασμό και την υλοποίηση διαπολιτισμικών δραστηριοτήτων μέσω των οποίων τα παιδιά γνωρίζουν διάφορους πολιτισμούς και αναπτύσσουν τη διαπολιτισμική τους αντίληψη. Παράλληλα, χρησιμοποιούν τις ικανότητές τους στην ξένη γλώσσα καθώς εμπλέκονται σε αυθεντική επικοινωνία με άλλα άτομα από διαφορετικές χώρες.

Δραματοποίηση / Θεατρικά

Η δραματοποίηση είτε κειμένων που ετοιμάστηκαν από τα ίδια τα παιδιά είτε κειμένων από διδακτικά εγχειρίδια ή αυθεντικά παραμύθια που αφηγήθηκε ο εκπαιδευτικός κατά τη διδασκαλία, έχει ποικίλα πλεονεκτήματα. Η προετοιμασία των παιδιών για τη δραματοποίηση βοηθά σε καλύτερη αφομοίωση λεξιλογίου και φράσεων-κλειδιά. Η παρουσίαση της δραματοποιημένης ιστορίας είτε στην τάξη είτε σε μεγαλύτερο κοινό υπό τη μορφή μια απλής θεατρικής παράστασης προσφέρει στα παιδιά ευκαιρίες για ενδυνάμωση της αυτοπεποίθησής και αυτοεκτίμησής τους καθώς επίσης και ευκαιρίες για εξάσκηση σε παραγωγιστικά και στοιχειά επικοινωνίας.

Η δραματοποίηση η οποία μπορεί να καταλήξει σε μια μικρή παράσταση ή/και στη δημιουργία ενός μικρού βίντεο μπορεί επίσης να είναι χρήσιμο εργαλείο για εξατομίκευση της μάθησης καθώς με την επιλογή κατάλληλων ρόλων ή/και υπευθυνότητων σε μια δραματοποίηση και την παρουσίαση της η εκπαιδευτική διαδικασία μπορεί να διαφοροποιηθεί σε πολλά επίπεδα.

Project

Οι εργασίες τύπου *project* είναι ιδανικές για τη καλλιέργεια ερευνητικών δεξιοτήτων, κοινωνικών και δημοκρατικών στάσεων, για την ενσωμάτωση όλων των γλωσσικών δεξιοτήτων και για τη δημιουργία ευκαιριών για διαφοροποίηση και εξατομίκευση της μάθησης.

Παραδείγματα μερικών project που μπορούν να εφαρμοστούν στο μάθημα της ξένης γλώσσας είναι η δημιουργία πόστερ ή παρουσίασης, η οργάνωση ενός θεατρικού, η ιστοεξερεύνηση (webquest) ενός θέματος μέσω αυθεντικών πηγών, η δημιουργία ενός βίντεο ή μιας κατασκευής, κτλ.

Οι εργασίες τύπου project προσφέρονται επίσης και για εφαρμογή της διαθεματικότητας καθώς μπορούν να εμπλέξουν διάφορα γνωστικά αντικείμενα (π.χ. Μουσική, Φυσικές Επιστήμες, Γεωγραφία) και να υλοποιηθούν με συνεργασία των εκπαιδευτικών που διδάσκουν τα διάφορα γνωστικά αντικείμενα μέσα στα πλαίσια του Αναλυτικού Προγράμματος.